

закликали її піснями, бо вірили в її щедрість. Святкували перший день весни 21 березня, в народі говорили, що Весну необхідно задобрити, для цього господині пекли тістечка у вигляді пташок і роздавали дітям, «щоб птиця водилася». Також дівчата та жінки водили весняні хороводи, що збереглися лише в слов'ян. Перші весняні хороводи-забави в Наддніпрянській Україні називали веснянками.

Отже, Дара Корній, звертаючись до праукраїнської міфології, до світу чарівних істот, нагадує сучасним читачам про тісний зв'язок людини і

Список використаної літератури

1. 100 найвідоміших образів української міфології. Київ: Книжковий дім «Орфей», 2002. 448 с.

Богдана Медведенко,

Науковий керівник – доктор педагогічних наук,

професор Наталія Грицак,

Тернопільський національний педагогічний

університет імені Володимира Гнатюка

МИСТЕЦЬКИЙ КОНТЕКСТ ПІДРУЧНИКА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ЧИТАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сьогодні все більше усвідомлюється важливість інтеграції культуротворчих впливів різних видів мистецтва в процесі навчання літератури, а також необхідність формування в учнів загальної художньої картини світу. Література як компонент художньої культури знаходиться у постійній і складній взаємодії з іншими видами мистецтва. Сприйняття художнього твору як виду мистецтва також має діалогічний характер. Поглиблення в учнів інтерпретаційних умінь аналізу літературного твору засобами різних видів мистецтва – це процес цілісного сприймання твору, що передбачає встановлення зв'язків як усередині літературного твору, так і в контексті літературного процесу, художньої культури певної доби, та

усвідомлення цих зв'язків як діалогу митця зі світом, читача з митцем, а через нього – з іншою культурою, з іншим буттям.

Література, будучи суттєвою складовою художньої культури, постійно вступає в широку взаємодію з іншими видами мистецтва. Зростає здатність учня-читача аналізувати та дешифрувати літературні твори в різних художніх жанрах, становить цілісний підхід до розуміння твору, що включає встановлення зв'язків усередині літературного твору в його конкретному літературному контексті. Цей процес не лише відображає художню культуру певного періоду, а й охоплює свідомість, зокрема діалог митця зі світом, діалог читача з митцем і, зрештою, діалог з різними культурами та суб'єктами.

Авторська філософія підручника «Українська література. 5 клас», (Яценко Т., Пахаренко В., Слижук О.) [1] ґрунтується на розгляді художніх текстів як культурних, вони відображають свідомість людей у певну історико-культурну епоху, орієнтовані на діалог культурного простору та культурно-орієнтований діалог: теми, сюжети та жанрові співвідношення літературних творів та інших художніх творів може показати широту аналізу та інтерпретації художніх творів, сприяє формуванню ключових культурних здібностей, розвитку естетичного смаку, емоційного переживання та загальної культури учнів 5–6 класу.

Особливо важливу роль грають різноманітні рубрики у підручниках, що включають у себе питання і завдання задля порівняння різних творів мистецтва між собою. Наприклад, «Читацький путівник», «Читацькі діалоги», «Запитання і завдання», «Ваші читацькі проекти», «Читацький самоконтроль». Особливу увагу привертають рубрики «У колі мистецтв» і «Читацьке дозвілля», що передбачають ознайомлення учнів з іншими видами мистецтва, порівняння образів у художній літературі і інших видів мистецтва, а також організацію дозвілля учнів за межами навчальної аудиторії. Методично продумані завдання із вищезазначених блоків сприяють поглибленню в учнів умінь розкривати теми, порівнювати літературні портрети героїв у схожих творах мистецтва.

У «Мовних скарбах» учням пояснюється природа слова «мистецтво», зосереджуючись на його численних значеннях і надаючи словосполучення, які мають різні значення цього слова. Для актуалізації знань учнів рекомендуємо пригадати різні стилі мовлення та назвати ознаки художньої мови.

Рубрика «Літературний клуб» подаються зразки науково-художніх текстів про осінь, уточнюється їх відмінність, акцентується образне бачення світу та вміле використання художніх засобів у літературних творах. Для наочного уявлення вивченого, школярам пропонуються малюнки про осінь.

У ході вивчення навчальних тем, присвячених розкриттю художньої сутності роману, у розділі «Путівник читача» окреслюємо траєкторію їх навчальної діяльності школярів: «...дивовижні таємниці мистецтва, художнє бачення світ, тобі відкриються таємниці створення образів, ти переконаєшся, що література – це вид мистецтва» [1].

Збалансованість запитань і завдань різного типу забезпечує диференціацію навчальної діяльності учнів відповідно до їхніх пізнавальних можливостей. Так, аналітичні завдання частково-пошукового та проблемного характеру, виконання яких передбачає застосування читацького досвіду, сприяє розвитку культурної компетентності учнів: «Підготуйте й обговоріть у групах повідомлення про митців-символістів, представників різних видів мистецтва».

Виконання таких різнорівневих завдань дає можливість учителю-словеснику з'ясувати рівень сприйняття учнями навчального матеріалу про мистецтво символізму. Запропоновані завдання спрямовані на розвиток критичного мислення, творчих здібностей старшокласників, стимулювання асоціативної уяви, зацікавлення різними видами мистецтв для осмисленого відтворення теми, проблематики, системи образів художнього твору, що вивчається.

Візуалізації інформаційного матеріалу сучасного підручника тонко й делікатно передають послідовні теми, які влітаються в канву сприйняття молодою людиною шедевра мистецтва. Учні формують уміння грамотно та

цілеспрямовано орієнтуватися в сучасному інформаційно-комунікаційному просторі, застосовувати знання, набуті на курсах української літератури, застосовувати набуті вміння в житті.

Мистецький контекст допомагає інтегрувати всі інші аспекти в єдиний простір творчості, людей і культурних досягнень. Твори мистецтва будь-якої історичної епохи є надбанням того суспільства і культури, в яких вони були створені. Читачі розуміють прочитане з життєвого досвіду. У підлітковому віці учні мають пізнавати твори мистецтва через міжпредметні зв'язки з історією, образотворчим мистецтвом, музикою та іншими явищами культури.

Викладання літератури є специфічною галуззю творчої педагогічної діяльності, яка спонукає вчителя до нестандартного художньо-педагогічного мислення. Учитель повинен розуміти і усвідомлювати ту роль, яку він відіграє в житті нашої країни і в житті своїх учнів, систематизувати все, чого він навчився і відкрив у своїй щоденній наполегливій праці, і зробити крок до опанування таких прийомів навчання, які допоможуть зробити процес навчання цікавим і різноманітним, ефективним і демократичним, а найголовніше – розвинути читацьку діяльність у учня, що буде однією з найголовніших навичок у житті.

Список використаної літератури

1. Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Слижук О. А. Українська література: підруч. для 5 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2022. 256 с.

Наталія Росіл,

науковий керівник – кандидат філологічних наук,

доцент Ніна Свистун,

Тернопільський національний педагогічний

університет імені Володимира Гнатюка

СИСТЕМА ЖІНОЧИХ НАЙМЕНУВАНЬ У ЗБІРЦІ